

Rekommandation 26/2024
Forslag A 1976/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over svar på REK 26/2024 om nordisk samarbejde om at sikre havvind i Østersøen (A 1976/UHN)

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd tager svar på rekommandation 26/2024 hvad angår om nordisk samarbejde om at sikre havvind i Østersøen til efterretning og anser den som *færdigbehandlet* for rådets vedkommende.

Baggrund

Rekommandationen har følgende ordlyd:

Nordisk Råd anbefaler Nordisk Ministerråd

- at kortlægge optimale placeringer for havvindprojekter uden hensyntagen til nationale grænser
- at skabe redundante kabelforbindelser til havvindprojekter
- at sikre overvågning mod sabotage af kabelforbindelser til havvindprojekter
- at invitere de baltiske lande til at udforme en fælles helhedsplan for energiproduktion og transport i Østersøen

Svar fra Nordisk Ministerråd

Nordisk ministerråd takker for rekommandationen. Sikring af forsynings sikkerheden for fossilfri energi har en høj prioritet for Nordisk Ministerråd, og der er ikke tvivl om, at Østersøen har en central strategisk betydning. Derfor er såvel mulighederne for etablering af vindkraft som sikring af kabelforbindelserne og energisamarbejde også vigtige emner i det nordiske samarbejde.

Det nationale arbejde på dette område suppleres imidlertid med et omfangsrigt internationalt og regionalt samarbejde. Det er derfor centralt, at Nordisk ministerråds indsatser skal supplere det arbejde der allerede gøres i andre internationale og regionale samarbejder og ikke dublere dette.

Blandt de relevante indsatser kan nævnes, at EU-direktivet om maritim fysisk planlægning fra 2014 forpligter medlemslandene til at udvikle planer for aktiviteter på havet, og bidrage til at styrke det grænseoverskridende samarbejde mellem EU-medlemsstater, der grænser op til de samme havområder med det formål at sikre, at fysiske planer for det maritime rum er sammenhængende og koordinerede i hele den berørte havregion. Som bekendt er alle de nordiske lande der grænser til Østersøen EU-medlemmer, ligesom de Baltiske lande er det, og landene er derfor alle omfattet af dette.

Et andet væsentligt samarbejde på området er The Baltic Energy Market Interconnection Plan (BEMIP) som sigter mod at opnå et åbent og integreret energimarked blandt EU-landene i Østersøregionen. Den 30. september 2020 underskrev energiministre for de 8 EU-lande i Østersøregionen og kommissær Kadri Simson således en erklæring, der forpligter sig til tættere samarbejde om havvind i Østersøen. BEMIP-højniveaugruppen vedtog et arbejdsprogram for udvikling af havvind i regionen i oktober 2021, og kickstartede implementeringen af dette program ved at etablere BEMIP Offshore Wind Working Group.

I Marienborgerklæringen fra august 2022 er der desuden enighed om at styrke samarbejdet på politisk niveau mellem medlemslandene omkring Østersøen vedrørende energisikkerhed, herunder ved at fremskynde vedvarende energiforsyning. Erklæringen blev underskrevet af statsministrene fra de 8 EU-lande i Østersøregionen, som er fast besluttet på at styrke energisamarbejde og energiresiliens til støtte for bestræbelser på at udfase afhængighed af russiske fossile brændstoffer så hurtigt som muligt og samtidig bidrage til klimaneutralitet i EU. Erklæringen peger blandt andet på det store potentiale for offshore wind, som kan bidrage til at udfase afhængighed af fossil russisk energi. Samarbejdet vil være en integreret del af BEMIP-samarbejdet og vil, hvor det er relevant, involvere andre regionale fora.

Desuden kan nævnes, at alle EU-landene har udarbejdet 10-årige nationale energi og klimaplaner for perioden 2021-30, som er regionalt koordinerede, ligesom der findes et samarbejde imellem de systemansvarlige for transmissions nettene indenfor rammen af the Baltic Offshore Grid Initiative. Endvidere har ENTSO-E udarbejdet "Offshore Network Development Plans" (ONDP) for at skabe et overblik over behovet for infrastruktur i forbindelse med udbygningen af havvind i blandt andet Østersøen.

Det nordiske samarbejde på dette område, som beskrives nedenfor, er således et supplement til de igangværende aktiviteter.

MR-MK

Miljø og Klimasektoren kommer til at arbejde med arealplanlægning til havs, da sektoren har et specifikt delmål, som en politisk prioritet i perioden 2025-2030. Her er der

indskrevet at sektoren skal arbejde med delmål 2.2: "Vi styrker indsatsen for at sikre, at de nordiske havområder beskyttes, forvaltes og udnyttes på en miljømæssig, biologisk og økonomisk bæredygtig måde". Helt konkret har sektoren et havprogram (2025-2027), hvor der vil blive arbejdet med arealplanlægning til havs: "Hållbar områdesanvändning och planering: Inriktar sig på ekosystembaserad och hållbar planering av havs- och kustområden. Genom att främja samarbete och multifunktionell användning av havsresurser (som samexistens mellan vindkraft, natur och vattenbruk), strävar programmet efter att skapa en balanserad och hållbar användning som tillgodoser både miljömässiga och samhällsliga behov."

Programmet er under opstart og vil forløbe indtil udgangen af 2027.

MR-Digital

Inom ramen för projektet [Nordic Spatial](#) utvecklas ett gränsöverskridande förvaltningsverktyg för havplaner (marine spatial plans). Verktöget möjliggör optimal placering av havsbaserade vindkraftsparker genom att integrera oceanografiska, ekologiska och socioekonomiska data vilket i sin tur möjliggör samplanering utan hänsyn till nationella gränser. Verktöget främjar samarbete, minskar kostnaderna genom synergier, säkerställer efterlevnad av internationella regelverk och möjliggör adaptiv förvaltning och övervakning. Genom att tillhandahålla en delad plattform ökas transparensen, användningen av havet optimeras och en hållbar utveckling av havsbaserad vindkraft främjas i flera länder. Projektet ska leverera en demo inom kort. De baltiska länderna deltar i projektet.

MR-FJLS

Nordisk Ministerråd deler mange af udvalgets overvejelser vedrørende planlægning af havvind, som skal udføres under hensyntagen til de mange øvrige interesser, som også har legitime krav til plads på havet. Dette gælder bla. en række økonomiske sektorer samt rekreation, militær og derudover ikke mindst havnaturen, som mange steder er under betydeligt pres. Netop spørgsmålet om placering af havvind står højt på dagsordenen hos MR-FJLS. En af de centrale målsætninger i MR-FJLS Samarbejdsprogrammet 2025-2030 er spørgsmål vedrørende fremtidens løsninger for den grønne omstilling på havet, som samtidig hjælper med at indfri Paris-aftalen og Kunming-Montrealrammen.

Sverige satte fokus på netop disse spørgsmål under deres formandskab i 2024, specifikt for at finde løsninger for at opskalere samlokalisering af fiskeri, akvakultur og offshore vindinstallationer. Konklusionen fra dette arbejde viste, at selvom der er betydelige udfordringer forbundet med sameksistens mellem disse sektorer, så findes der grobund i Norden for innovation og forvaltning, der kan muliggøre en udvikling på området. Det

forventes, at EK-FJLS (Fiskeri og akvakultur) vil fordybe sig i denne problematik i den næste årrække.

MR-Energi

Sikker adgang til energi til overkommelige priser er afgørende for de nordiske lande. De sidste års begivenheder i form af geopolitiske spændinger m.m. har udfordret systemerne i forhold til forsyningsikkerhed og energipriser, og det er derfor også et centralt mål i det nordiske energipolitiske samarbejdsprogram 2025-30, at bidrage til høj energiforsyningsikkerhed for nordiske forbrugere og virksomheder. Nordisk samarbejde om forsyningsikkerheden kan bidrage til at robustgøre systemerne overfor fremtidige udfordringer. Det sker blandt andet igennem styrket samarbejde og erfaringsudveksling om rammevilkår for fornybar og fossilfri energi og ved øget fokus på udrulning af infrastruktur.

De nordiske lande har forskellige naturressourcer og har valgt forskellige veje til forsyningsikkerhed, men de forskellige energikilder supplerer hinanden godt og bidrager samlet set til en bedre forsyningsikkerhed i Norden. Den mest effektive sikring af den nordiske energiforsyningsikkerhed må vurderes ud fra en helhedsvurdering. Om redundante kabelforbindelser er den bedste måde at sikre forsyningsikkerhed på bero på en konkret vurdering i de enkelte tilfælde. Havvindkraft møder allerede i dag finansieringsproblemer. Da ilandføringskablet ofte står for en væsentlig del af projektkostningerne, kan redundante ilandføringskabler give yderligere udfordringer til finansieringen af havvindkraft.

Ud fra en vurdering af, hvordan der kan skabes mest nordisk nytte af samarbejdet i relation til etablering af havvindmøller har der under det nordiske energisamarbejde været gennemført en række projekter i relation til biodiversitet om havvindmøller, samt om sameksistens og naturinkluderende design af havmølleparker. Desuden er et projekt om tilladelsesprocesser for en accelereret udbygning af havvind i Norden under udarbejdelse, og forventes at blive offentliggjort senere i 2025.

Nordisk ministerråd anser hermed rekommandationen for opfyldt.

Udvalgets synspunkter

Udvalget drøftede sagen på sit møde d. 23. juni. Udvalget konkluderede, at yderligere opfølgning bør ske i regi af organisationer, som rækker udover Ministerrådets kompetence. Hertil foreslog Midtergruppen at sende svaret til Nordefco. Udvalget bakkede op om denne indstilling. Derudover blev mulighederne for at inddrage BSPC også drøftet. Der blev givet mandat til sekretariatet om at gå videre med sagen i henhold til førnævnte tilgang.

På bakgrund av Mittengruppens förslag om att sända rekommendationen till Nordefco, för att dryfta de försvars- och säkerhetspolitiska aspekterna av rekommendationen, ombads de förbereda hur ärendet kunde lyftas i Nordefco och eventuellt Hagasamarbetet på septembermötet.

På septembermötet presenterade Mittengruppen en skriftlig fråga som sänds vidare till Nordefco och Hagasamarbetet, varpå utskottet beslutade att anse betänkningen över svaret på rekommendationen som färdigbehandlad för Nordiska rådets del.

Oslo, den 16. september 2025

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Åsa Karlsson (S)

Ola Elvestuen (V)

Rebecka Le Moine (MP)

Halla Hrund Logadóttir (Frfl)

Krista Mikkonen (gröna)

Jón Gunnarsson (Sj.)

Lene Westgaard-Halle (H)

Martin Paasi (saml)

Juho Eerola (saf)

Staffan Eklöf (SD)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Marius Aron Nilsen (FrP)